

Извештај за статусот на реализација на програмите и мерките за млади за 2023 година

Сектор за средно образование, образование на возрасни и доживотно учење

Во текот на 2023 година, активностите на секторот вклучуваа:

Наставата во второто полугодие на учебната 2022/2023 година и првото полугодие од учебната 2023/2024 година, се одвиваше со физичко присуство и онлајн кај оние училишта во кои се изведуваат градежни активности.

Согласно анализите за бројот на запишани ученици во прва година со минатогодишниот конкурс, Министерството за образование и наука пристапи кон унапредување на стручното образование и зајакната соработка со компаниите, општините и средните училишта. За таа цел, за конкурсот за учебната 2023/24 година:

- го намали бројот на ученички места во гимназиско образование и
- го зголеми бројот на ученички места во стручно образование.

Запишувањето на учениците во средно образование се реализираше по пат на електронски упис.

Во тековната учебна година зголемен е бројот на ученици во стручно образование а со тоа и бројот на ученици во паралелките кои реализираат настава со зголемен број на часови за практичното образование во компанија (дуален модел) и при тоа се склучени меморандуми за соработка со повеќе од 500 работодавачи каде што ќе се реализира практично образование.

Донесена е одлука на Владата на Р С Македонија за отворање на два нови регионални центри за стручно образование и обука и тоа РЦСОО ДСУ „Никола Карев“ – Струмица и РЦСОО ДСУ „Коле Неделковски“ – Велес.

Започнати се активности (како дел од проектот EU for youth) за воспоставување трејсер систем (направени се промотивни настани, обуки, флаери...)

Во август 2023 година донесени се 3 нови наставни планови за пост-средно образование (инструктор-специјалист, возач-специјалист и компјутерски администратор -специјалист)

Министерството за образование и наука објави „Јавен повик за доделување на финансиски средства (грантови) за средни училишта за реализација на активности кои придонесуваат за развој и унапредување на мултикултурализмот, меѓуетничката интеграција и толеранција“. За учебната 2022/2023 година доделени се 25 грантови за средни училишта во висина до 30.000 денари.

Во постапка е донесувањето на следните закони: Закон за образование на возрасните; Закон за стручното образование и обука; Закон за средното образование.

Сектор за високо образование

Во 2023 година, активностите на секторот вклучуваа:

- Подготовка на Одлука за бројот на студентите кои се запишуваат на јавните високообразовни установи, чие образование се финансира од Буџетот на Република Северна Македонија, за академската 2023/2024 на прв, втор и трет циклус на студии.
- Подготовка на Одлука за дополнителните квоти за запишување на студенти припадници на заедниците кои не се мнозинство во Република Северна Македонија, за академската 2023/2024 на прв, втор и трет циклус на студии.
- Подготовка на Правилник за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење високообразовна дејност.
- Подготовка на Правилникот за нормативите и стандардите за основање на научни институти и за вршење научно-истражувачка дејност.

- Подготовка на Правилник за методологијата, стандардите и постапката за акредитација на високообразовните установи и за акредитација на студиските програми.
- Подготовка на Правилник за стандардите и постапката за надворешна евалуација и самоевалуација.
- Националниот совет за високо образование и научно-истражувачка дејност изготви Предлог - уредба за мерила и критериуми за стимулирање на талентирани студенти и за стипендирање на студенти кои постигнуваат натпросечни резултати во студиите, која е доставена до Владата на Република Северна Македонија. · Уредба за правата на лицата со инвалидност и други лица да бидат ослободени од партиципација за студирање.
- Подготовка на Правилник за содржината на студиските програми. · Правилник со кој се утврдуваат стручните и научните називи.
- Во фаза на подготовка се Предлог - уредбата за мерила и критериуми за финансирање на високото образование, Предлог - националната програма за високото образование, Предлог - уредбата за мерила и критериуми за финансирање на научно-истражувачката дејност, Предлог - националната програма за научно-истражувачка дејност.
- Објавен е јавен повик за финансиска поддршка за студенти, за меѓуградски превоз, за остварување на финансиската поддршка, кои живеат надвор од местото на студирање, за академската 2023/2024 година.
- Во фаза на изготвување се извештаи за развојот на високото образование и неговата усогласеност со европските и меѓународните стандарди, со предлог мерки, решенија и препораки за подобрување на високообразовната дејност и за развојот на научно-истражувачката дејност и нејзината усогласеност со европските и меѓународните трендови, со предлог мерки, решенија и препораки за подобрување на научно-истражувачката дејност (за периодот јуни 2023 г.-декември 2023 г.).

Сектор за ученички и студентски стандард

Во 2023 година, активностите на секторот вклучуваа:

Доделување на ученички стипендии

За учениците се доделуваат 20 вида на стипендии и тоа: стипендија за талентирани ученици – спортисти, стипендии за талентирани ученици од средното образование освен уметници, стипендии за талентирани ученици од средното образование од областа на уметностите, стипендија за ученици со посебни потреби од средното образование, стипендија за социјална поддршка на ученици од средното образование, стипендија за ученици - деца без родители од средното образование, стипендија за ученици кои реализираат наставни програми од угостителство и туризам, шумарство и обработка на дрво (како ново-введена струка за стипендии), градежништво и геодезија, земјоделско-ветеринарната струка, машинската струка и текстилно-кожарската струка, стипендија за ученици кои реализираат наставни планови и програми за стручно оспособување и стручно образование од тригодишно траење, стипендии за ученици кои ќе се запишат во паралелки во стручно образование во кои ќе се реализира практично образование со зголемен број на часови согласно програмите за стручно образование (дуални паралелки) освен здравствени струки, стипендии за ученици запишани во Спортската академија и Математичко-информатичка гимназија и (четири вида) стипендии за ученици Роми според остварениот успех во образованието.

Имено, откако од учебната 2021/2022 бројот на видовите стипендии се зголеми на 21, за 3894 корисници, трендот на зголемување на бројот на корисниците продолжува. За учебната 2023/24 година предвидени се стипендии за 3750 ученици - нови корисници. Имајќи предвид дека износот на стипендиите за сите ученици беше зголемен на 3500 ден, интересот за стипендиите оваа година беше исклучително голем што предизвика и рекорден број на пријавени кандидати во сите категории.

И оваа учебна година учениците имаат можност да се пријават за стипендија на поедноставена дигитална платформа. Исто така, се примени можноста за електронска обнова на договорот за ученички стипендии за сите претходни корисници на ученички стипендии кои имаат склучен договор за стипендија во некоја претходна учебна година. Така, користејќи ја истата едноставна платформа учениците можеа да ги прикачат бараните документи за обнова на нивните стипендии без да треба да доаѓаат во Министерството или документите да ги испраќаат по пошта.

Студентски стипендии

За академската 2023/2024 година Министерството распиша конкурс за доделување на стипендии во следните категории: 1.470 стипендии за редовни студенти од социјални категории запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните универзитети и високообразовни установи во Република Северна Македонија; 770 стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година од најмалку 8.51 а кои се запишани на факултети од научното подрачје на природно-математичките, техничко-технолошките науки, научното подрачје на биотехнички науки и научното подрачје на медицински науки и здравство, а за студентите на факултетите од научното подрачје на општествените науки и на факултетите од научното подрачје на хуманистичките науки да имаат постигнато најмалку 9.01 просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година; 85 стипендии за студенти кои постигнале особено висок успех во учењето, и тоа за студенти запишани на студиски програми по информатика кои постигнале просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 9.01 просечен успех; 15 стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 8,00 просечен успех и тоа за студенти запишани на

студиски програми по македонски јазик, македонска книжевност и јужнословенски книжевности; 15 стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7,50 просечен успех и тоа за студенти запишани на студиски програми по историја на уметност, археологија, ликовна уметност и етнологија и антропологија; 15 стипендии за студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале особено висок успех во учењето од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7,50 просечен успех и тоа за студенти запишани на студиски програми за преведување и толкување од македонски на албански јазик и обратно (мајчин јазик) и преведување и толкување од албански на македонски јазик и обратно (немајчин јазик); 500 стипендии студенти запишани на додипломски студии од прв циклус на приватните универзитети и високообразовни установи на студиски програми од научните подрачја на природно-математичките, техничко-технолошките, биотехничките и/или медицинските науки и кои постигнале просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7.50 просечен успех но не повеќе од 8.50; 130 стипендии за студенти на додипломски студии од прв циклус на јавните и приватните универзитети и високообразовни установи, кои постигнале просечен успех од I-та до тековно запишаната студиска година најмалку 7,00 просечен успех, а се запишани на студиски програми по хемија, физика и математика, односно 8,00 на студиски програми од областа на земјоделските, ветеринарните и шумарските науки; 30 стипендии за студенти кои се запишани во прва година на студиски програми на високообразовни установи за образование на наставен кадар во предучилишното воспитание, основното и средното образование.; стипендии за студенти – деца на бранители; стипендии за студенти – деца на починати припадници на Армијата на Р.С.Македонија и Министерството за внатрешни работи во хеликоптерска несреќа;

стипендии за најдобрите студенти запишани на додипломски студии на Технолошко-металуршкиот факултет.

Оваа година, на барање на студентите Министерството направи измени во начинот на разграничување на бараниот просек меѓу различните групи на стипендии, со кој се оневозможува студентите со понизок просек да конкурираат во групи кои иницијално се предвидени за студенти со висок просек и обратно. Особено, бидејќи од студентите се бара по добивањето на стипендијата да го одржуваат просекот предвиден за групата во која се пријавиле и во следните години на студирање како услов за задржување на стипендијата. При тоа на студентите им беше дозволено да аплицираат само во една категорија.

За академската 2023/2024 година, заради осовременување на процесот на пријавување и заштеда на хартија и останатите трошоци, како единствена опција на студентите им се понуди можност на поедноставена дигитална платформа да се пријават за стипендија и притоа да ги прикачат сите потребни документи. Исто така, им се даде можност за електронска обнова на договорот за стипендии за сите претходни корисници на студентски стипендии кои имаат склучен договор за стипендија во некоја претходна академската година. Така, користејќи ја истата едноставна платформа студентите можеа да ги прикачат бараните документи за обнова на нивните стипендии без да треба да доаѓаат во Министерството или истите да ги испраќаат по пошта.

Субвенциониран студентски оброк

Во академската 2023/2024 година продолжи да се имплементира Законот за субвенциониран студентски оброк. Имено, право на субвенциониран студентски оброк имаат сите студенти:

- Кои се државјани на Република Северна Македонија;
- Кои се редовни студенти на додипломски студии на државните и приватните универзитети,
- Кои не се во редовен работен однос;
- Кои не се регистрирани како индивидуални земјоделци и

- Кои немаат месечен приход по кој било основ поголем од минималната нето-плата во Републиката за тековната година.

Така, за ова право, Министерството овозможи единствено електронско пријавување на кандидатите, дигитална платформа, на многу едноставен начин. При тоа, Министерството се поврза и со останатите надлежни институции и од кои по службена должност ги обезбедува доказите уредени со Законот (МВР, АВРМ, УЈП и студентските служби на факултетите), а кои се однесуваат на условите за пријавување за остварување на правото на субвенциониран оброк за секој кандидат поединечно. По обработката на податоците Министерството преку истата платформа ги известува сите кандидати за исходот од нивната пријава доставувајќи електронско потпишано решение за остварување на правото или известување за одбивање. Карактеристично за ова право е што постапката на проверка на податоците Министерството за повторува секој месец, а воедно и секој месец студентите имаат право да се пријавуваат за субвенциониран оброк, доколку не успеале во некој од претходните месеци да го сторат тоа или пак биле одбиени по некој основ, а во меѓувреме ги исполниле условите уредени со Закон. Правото на субвенциониран оброк го остваруваат над 29.000 студенти.

За академската 2023/24 година, се зголеми износот на дневната финансиската поддршка од 120 на 140 денари, и исто така се овозможи користење на истата од понеделник до сабота, кај правни лица кои произведуваат, подготвуваат или продаваат храна. Имено, ова беше предвидено со измените на Законот за субвенционирна студентски оброк со кој правото на користење на финансиската поддршка се овозможува на дневна основа, за што Министерството за образование и наука склучи договор со Шпаркасе банка АД Скопје. Оттаму, сите студенти кои ќе се стекнат со ова право, потпишуваат договор со Шпаркасе банка за отворање на посебна сметка, поврзана со наменска платежна картичка, која студентите можат да ја користат од понеделник до сабота, кај правни лица кои произведуваат, подготвуваат или продаваат храна, со дневен лимит од 140 денари.

Сместување во ученички и студентски домови

Министерството за образование и наука овозможи целосно дигитално поднесување на документи за сметување во ученички, односно студентски дом. Оттаму дигиталната платформа беше така подготвена да може да прифати пријави за 18 ученички односно 13 студентски домови, во кои се сместуваат над 2000 ученици односно 4000 студенти.

Во сите горенаведени случаи дигиталното пријавување на кандидатите ја олеснува натамошната обработка за податоците, поради тоа што се намалува можност за губење на податоци и грешки при препишување на податоците и се зголемува брзината во разгледувањето и одлучувањето по истите, што му овозможува на Министерството да биде поефикасно во своето работење и во односот кон своите корисници. Воедно, им овозможува и на кандидатите кои се пријавуваат за услугите на Министерството да ги коригираат, менуваат и дополнуваат податоците кои ги доставиле електронски се додека траат конкурсите и со тоа им овозможува и ним да бидат поефикасни и поодговорни кога станува збор за остварување на нивните права по разни основи. За академската 2023/24 година за првпат се пушти во употреба Државниот студентски дом во Тетово со капацитет од 300 легла.

Останати активности

- Спроведен конкурс за поврат на средства за музички инструменти. Прифатени се апликации на 5 ученици и 2 студенти.
- Спроведен конкурс за стипендии во странство за прв циклус на студии на 100 најдобро рангирани факултети според Центарот за универзитети од светска класа при Шангајскиот Џио Тонг универзитет.
- Спроведен Јавен повик за финансиска поддршка за учениците од основните и средните училишта чии семејства имаат вкупни месечни приходи од нето плата до 50.000 денари и Јавен повик за остварување

